

DRI: რამდენად სრულყოფილად შეასრულა ქართულმა ოცნებამ ევროკომისიის მე-6 რეკომენდაცია?

2022 წლის 23 ივნისს ევროკავშირის საბჭომ ევროკომისიის 17 ივნისის გადაწყვეტილება დაამტკიცა, რომლითაც საქართველოს კანდიდატი ქვეყნის სტატუსის მისაღებად 12 პუნქტიანი გეგმის შესრულება დაევალა. ევროკავშირის საბჭოს ერთ-ერთი მთავარი მოთხოვნის მიუხედავად, პრიორიტეტების შესრულების პროცესში უზრუნველყოფილიყო ოპოზიციური პარტიებისა და სამოქალაქო სექტორის ჩართულობა, „ქართულმა ოცნებამ“ ევროკავშირის მიერ დადგენილი 12 პუნქტის შესრულების გეგმა ოპოზიციური პარტიების ჩართულობის გარეშე შეიმუშავა. მმართველმა პარტიამ არ გაიზიარა არც საზოგადოებრივი ორგანიზაციების მიერ წარდგენილი რეკომენდაციები და პროცესის განხორციელებას მხოლოდ თავისი გეგმით შეუდგა.

DRI წარმოადგენს, ერთი მხრივ, რამდენად სრულდება თავად მმართველი პოლიტიკური ძალის მიერ წარმოდგენილი 12 პუნქტიანი გეგმა და, მეორე მხრივ, რამდენად პასუხობს ხელისუფლების მხრიდან გატარებულ ღონისძიებებს ევროკავშირის რეკომენდაციებს.

ევროკომისიის რეკომენდაცია 6: ორგანიზებული დანაშაული და სამართალდამცავ უწყებებზე ზედამხედველობის გაძლიერება

ევროკომისიის რეკომენდაცია

ორგანიზებული დანაშაულის წინააღმდეგ ბრძოლის გაძლიერება, რაც უნდა დაეფუძნოს საფრთხის დეტალურ შეფასებებს, კერძოდ, საგულდაგულო გამოძიებების, სისხლისსამართლებრივი დევნისა და მსჯავრდების სანდო გამოცდილების უზრუნველყოფის გზით; სამართალდამცველი უწყებების ანგარიშვალდებულება და ზედამხედველობა უნდა იყოს გარანტირებული.¹

ქართული ოცნების გეგმა

პარლამენტის თავდაცვისა და უშიშროების კომიტეტთან სამუშაო ჯგუფის შექმნა, ყველა საპარლამენტო პარტიიდან პარლამენტის წევრების, აგრეთვე პროკურატურის, იუსტიციის უმაღლესი საბჭოს, შინაგან საქმეთა სამინისტროს, იუსტიციის სამინისტროს, სახელმწიფო უსაფრთხოების სამსახურისა და სამოქალაქო სექტორის წარმომადგენლების წევრობით.

¹ ევროკავშირის წარმომადგენლობა საქართველოში (ვებგვერდი), მოხსენებითი ბარათი (memo): საქართველო, 17.06.2022, ხელმისაწვდომია <https://bit.ly/3hCqhq4>

სამუშაო ჯგუფი პირველ ნოემბრამდე მოამზადებს არსებული მდგომარეობის სიღრმისეულ შეფასებას და შეიმუშავებს წინადადებებს ხარვეზების გამოსწორებისა და ორგანიზებულ დანაშაულთან ბრძოლის შემდგომი გაძლიერების თაობაზე.²

ევროკომისიის მოსაზრება ევროკავშირში გაწევრიანებასთან დაკავშირებით საქართველოს განაცხადზე

ევროკავშირში გაწევრიანებასთან დაკავშირებით საქართველოს განაცხადზე მომზადებულ ევროკომისიის მოსაზრებაში (შემდგომში „ევროკომისიის დოკუმენტი“) ორგანიზებული დანაშაულის საკითხს ვრცელი ქვეთავი ეთმობა. დოკუმენტში აღნიშნულია, რომ საქართველოს რატიფიცირებული აქვს გაეროს კონვენცია ტრანსნაციონალური ორგანიზებული დანაშაულის წინააღმდეგ, ასევე, მისი დამატებითი ოქმები. დოკუმენტის მიხედვით, სისხლის სამართლის კოდექსი (მათ შორის, ფულის გათეთრების, დანაშაულებრივი საქმიანობის შედეგად მიღებული შემოსავლების ნაწილში) ნაწილობრივ შეესაბამება ევროკავშირის კანონმდებლობას. თუმცა, შესაბამისი ნორმების პრაქტიკული განხორციელება და აღსრულება პრობლემურია.³ ევროკომისიის დოკუმენტში აღნიშნულია, რომ 2021 წლის სექტემბერში საქართველომ ორგანიზებული დანაშაულის წინააღმდეგ ბრძოლის 2021 – 2024 წლების ეროვნული სტრატეგია დაამტკიცა და 2021-2022 წლების სამოქმედო გეგმა მიიღო.

ევროკომისიის დოკუმენტის მიხედვით, ორგანიზებულ დანაშაულთან დაკავშირებული მსჯავრდებულების რიცხვი დანაშაულებრივი ბაზრის სავარაუდო მოცულობასთან შედარებით მცირეა. ასევე, წინა წლებთან შედარებით გაიზარდა, თუმცა, მაინც შედარებით დაბალია ორგანიზებული დანაშაულებრივი ჯგუფების მიერ სავარაუდოდ ჩადენილ დანაშაულებზე დასრულებული სისხლის სამართლებრივი საქმეების რიცხვი. ასევე, ძალიან დაბალი იყო ბოლო სამი წლის განმავლობაში ადამიანთა ტრეფიკინგის საქმეებზე დასრულებული გამოძიებების რიცხვი.⁴

შესაბამისად, ევროკავშირთან დაახლოების მიზნით, აუცილებელია ფინანსური დანაშაულისა და ფულის გათეთრების წინააღმდეგ ბრძოლის ყოვლისმომცველი ჩარჩოს ჩამოყალიბება და მისი ეფექტიანი განხორციელების უზრუნველყოფა. ასევე,

- ორგანიზებული დანაშაულის წინააღმდეგ ბრძოლის გაძლიერება საფრთხის დეტალური შეფასებების საფუძველზე, საგულდაგულო გამოძიებების, სისხლისსამართლებრივი დევნისა და მსჯავრდების დამაჯერებელი უზრუნველყოფის გზით;⁵

² civil.ge (ვებგვერდი), ქართულმა ოცნებამ ევროკომისიის რეკომენდაციების შესრულების გეგმა წარადგინა. ხელმისაწვდომია <https://civil.ge/ka/archives/499106>, 01.07.2022

³ ec.europa.eu (ვებგვერდი), Commission Opinion on Georgia's application for membership of the European Union. Brussels, ხელმისაწვდომია <https://bit.ly/3FBDzLr>, გვ.8, 17.6.2022

⁴ იქვე, გვ. 9

⁵ იქვე, გვ.17

- სამართალდამცავი ორგანოების ანგარიშვალდებულების უზრუნველყოფა და მათზე ზედამხედველობის გაძლიერება.⁶

ქართული ოცნების გეგმის შესაბამისობა ევროკომისიის რეკომენდაციასთან

მიუხედავად იმისა, რომ ევროკომისიის მე-6 რეკომენდაცია ორგანიზებული დანაშაულის სფეროში საკანონმდებლო ჩარჩოს გაუმჯობესებისა და კანონმდებლობის ეფექტიანი იმპლემენტაციის გარდა, სამართალდამცავ ორგანოებზე ზედამხედველობის გაძლიერებასაც შეეხებოდა, თავდაცვისა და უშიშროების კომიტეტთან შექმნილი სამუშაო ჯგუფის დღის წესრიგში ეს საკითხი საერთოდ არ მოხვდა.

ევროკომისიის რეკომენდაციების შესრულების პროცესის მხარდასაჭერად, დემოკრატიის კვლევის ინსტიტუტი ჩართული იყო საპროცედურო საკითხთა და წესების კომიტეტთან შექმნილ სამუშაო ჯგუფის მუშაობაში. თუმცა, სხვა რეკომენდაციებისგან განსხვავებით, საპროცედურო საკითხთა და წესების კომიტეტთან შექმნილმა სამუშაო ჯგუფმა არ განიხილა რეკომენდაციები, რომლებიც უსაფრთხოების სექტორზე ზედამხედველობის გაძლიერებას ეხებოდა, იმ მოტივით, რომ ამ საკითხებზე თავდაცვისა და უშიშროების კომიტეტში შექმნილი სამუშაო ჯგუფი იმუშავებდა.⁷

თუმცა, საქართველოს პარლამენტის ვებგვერდზე გამოქვეყნებული ინფორმაციის⁸ და პარლამენტიდან მიღებული პასუხის ანალიზის საფუძველზე⁹ ირკვევა, რომ სამუშაო ჯგუფი კონცენტრირებული იყო მხოლოდ ორგანიზებული დანაშაულის საკითხზე, მაშინ როდესაც ევროკომისიის მე-6 რეკომენდაცია ორგანიზებული დანაშაულის სფეროში მდგომარეობის გაუმჯობესების გარდა, სამართალდამცავ ორგანოებზე ზედამხედველობის გაძლიერებასაც შეეხებოდა.

შესაბამისად, ამ თვალსაზრისით, ქართული ოცნების მიერ მე-6 რეკომენდაციის შესრულებისთვის განსაზღვრული გეგმა სრულად არ შეესაბამებოდა ევროკომისიის მე-6 რეკომენდაციას.

მმართველი პარტიის მიერ საკუთარი გეგმის შესრულება

„ქართული ოცნების“ გეგმა არ ითვალისწინებდა სამართალდამცავ ორგანოებზე ზედამხედველობის გაძლიერების მიმართულებით მუშაობას.

საქართველოს პარლამენტის თავდაცვისა და უშიშროების კომიტეტში ორგანიზებული დანაშაულის წინააღმდეგ ბრძოლის საკითხებზე მომუშავე სამუშაო ჯგუფმა 8 შეხვედრა ჩაატარა. კომიტეტმა სამუშაო ჯგუფის შექმნის შესახებ გადაწყვეტილება 28 ივლისს მიიღო.¹⁰ ჯგუფის მუშაობაში, სახელმწიფო უწყებების წარმომადგენლების გარდა, სამი არასამთავრობო

⁶ იქვე.

⁷ სწორედ ამიტომ, დემოკრატიის კვლევის ინსტიტუტმა რეკომენდაციები წარუდგინა თავდაცვისა და უშიშროების კომიტეტში შექმნილ სამუშაო ჯგუფს. ხელმისაწვდომია <https://bit.ly/3G0mfkI>, 18.10.2022

⁸ Parliament.ge (ვებგვერდი), ხელმისაწვდომია <https://parliament.ge/legislation/25016>, 31.10.2022

⁹ საქართველოს პარლამენტის წერილი, N10194/2-7/22, 28.10.2022

¹⁰ იქვე.

ორგანიზაცია იყო ჩართული (საქართველოს გეოსტრატეგიული და ევრო-ატლანტიკური ინტეგრაციის კვლევების ინსტიტუტი, საქართველოს ახალგაზრდა იურისტთა ასოციაცია (საია), ინფორმაციის თავისუფლების განვითარების ინსტიტუტი (IDFI)). თუმცა, საია-მ და IDFI-იმ ჯგუფში მუშაობა „ქართული ოცნების“ საპარლამენტო უმრავლესობის მიერ ISFED-თან დაკავშირებით მიღებული დისკრიმინაციული გადაწყვეტილების გამო შეაჩერეს.

სამუშაო ჯგუფის შეხვედრების ოქმები არ გამოქვეყნებულა, რაც განსახილველი საკითხების სპეციფიკურობით აიხსნა. საქართველოს პარლამენტიდან მიღებული წერილის მიხედვით, *„რაც შეეხება სამუშაო ჯგუფის შეხვედრებს, გაცნობებთ, რომ საქართველოს პარლამენტის რეგლამენტის 46-ე მუხლის მე-5 პუნქტის საფუძველზე, განსახილველი საკითხების სპეციფიკის გათვალისწინებით, მიღებულ იქნა გადაწყვეტილება სამუშაო ჯგუფის შეხვედრების დახურვის შესახებ. შესაბამისად, საქართველოს პარლამენტის რეგლამენტის ამავე მუხლის მე-6 პუნქტის გათვალისწინებით, ამ შეხვედრების ოქმები არ ქვეყნდება.“*

გეგმის მიხედვით, ჯგუფი 1-ელ ნოემბრამდე მუშაობდა. 31 ოქტომბერს საქართველოს პარლამენტის ვებგვერდზე გამოქვეყნდა ინფორმაცია სამუშაო ჯგუფის მუშაობის შედეგებზე. გამოქვეყნებულ დოკუმენტში წარმოდგენილია წინადადებები/შემდგომი ნაბიჯები, რომელიც მოიცავს თითოეული ზემოაღნიშნული მიმართულებით განსახორციელებელ აქტივობებს, პასუხისმგებელ უწყებას/უწყებებსა და შესრულების ვადებს.¹¹

¹¹ Parliament.ge (ვებგვერდი), თავდაცვისა და უშიშროების კომიტეტთან შექმნილი სამუშაო ჯგუფის მუშაობის შედეგები - წინადადებები/შემდგომი ნაბიჯები ორგანიზებული დანაშაულის წინააღმდეგ ბრძოლის გაძლიერების მიზნით, ხელმისაწვდომია: <https://info.parliament.ge/file/1/BillReviewContent/309867>, 02.11.2022